

Силабус курсу

ЕТИКА

Освітній ступінь: бакалавр

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Спеціальність: 033 Філософія

Освітньо-професійна програма «Аналітика суспільних процесів»

Кількість кредитів – 4

Рік підготовки – III, семестр V

Компонент освітньої програми: обов'язковий

Дні занять: за розкладом, ауд.32

Консультації: Очні консультації: у середу з 14.00 – 15.00, ауд.31

Онлайн-консультації: щодня з 15.00 – 16.00 у Viber групі

Мова викладання: українська

Керівник курсу:	Доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії та суспільних наук – Павлишин Людмила Григорівна
Контактні телефони викладача:	+38097 3729576
E-mail викладача:	lyudpavl@gmail.com
Сторінка викладача	http://tnpu.edu.ua/faculty/history/pavlishin-lyudmila-grigoryna.php?clear_cache=Y
Сторінка курсу в Moodle	https://elr.tnpu.edu.ua/course/view.php?id=3556

Анотація дисципліни

Дисципліна “Етика” знайомить з персоналіями етики в контексті історії та сучасності, основними способами етичної аргументації, надає знання про категоріальний апарат етики, демонструє ключові історико-концептуальні моделі етичного знання, прикладні аспекти етичного знання та основні норми професійної етики.

Метою курсу є осмислення студентами значущості загальнолюдських цінностей, рефлексії щодо власних вчинків та їхньої мотивації, формування у студентів уявлень про основні етапи розвитку етичної думки, специфіку моралі та значення моральної автономії особи, ознайомлення з основними етичними і ціннісними орієнтирами, необхідними для формування всебічно розвиненої особистості.

Основні завдання: розуміти сенс філософії та суспільних наук, їх місце в системі культури; аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної, загальногуманітарної та суспільної проблематики; оперувати основними філософськими, економічними, соціологічними, політичними методами і підходами, розуміти етико-практичну значущість філософського та соціально-гуманітарного знання у здійсненні аналітичної діяльності; мати навички ведення інтелектуальних дискусій на засадах діалогу, відкритості й толерантності і вирішення можливих конфліктних ситуацій та вміння планувати, організовувати й аналізувати міжособистісну взаємодію у процесі професійної комунікації; ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури і електронних баз та критично аналізувати, класифікувати, систематизувати й інтерпретувати її.

Зміст дисципліни «Етика» розроблено на основі відповідних положень щодо підготовки фахівців спеціальності 033.Філософія (Аналітика суспільних процесів), норм і традицій вищої університетської освіти, а також профілю освітньо - професійної програми.

Навчальний контент:

Години (лек. / сем.)	Тема	Результати навчання	Завдання
2 / 2	1. Етика як філософська теорія моралі	Мати ґрунтовні знання про становлення етики, етимологію понять «етика», «мораль», «моральність», становлення етики: від міфу до логосу. Демонструвати у чому специфіка етики як філософської дисципліни. Аналізувати світоглядний характер етики, природу і специфіку моралі, пояснювати у чому полягає проблема обґрунтування моралі.	Тести, питання
2 / 4	2. Етична свідомість народів Стародавнього Сходу та Античності	Вміти аргументовано доводити у чому полягає діалектична єдність понять «добро» і «краса» у філософсько-релігійних ученнях Будди, Лао-Цзи і Конфуція, а також здійснювати аналіз їхніх поглядів на дану проблему. Мати знання про давньогрецьку міфологію як лоно розвитку етичної свідомості, етичні вчення Піфагора і Кротонської школи, Сократа, Платона, Аристотеля. Демонструвати власний погляд на етичну проблему в концепціях кіренаїків і стоїків.	Тести, питання
2 / 2	3. Етична думка в епоху Середньовіччя і Відродження	Мати знання щодо виникнення християнства, його ролі і значення для розвитку етичної думки. Аналізувати етичні погляди Августина Блаженного і Томи Аквінського, етики містицизму та ін. Демонструвати специфічний погляд представників епохи Відродження на людину як центральне ядро етики (Л. Валла, Піко дела Мірандола, Альберті, Монтень, Леонардо да Вінчі). Аргументувати причини особливого ставлення Відродження до долі: від долі античності до сліпої Фортуни. «Зворотна сторона титанізму» (А. Ф. Лосев): В. Шекспір, Н. Макіавеллі. Аналізувати натуралістичний характер раннього Ренесансу (Ф. Рабле, Д. Бокаччо).	Питання, кейси
2 / 2	4. Розвиток етичних ідей в XVII-XVIII ст.	Виявляти специфіку етичних проблем у філософії Нового часу (основні тенденції). Демонструвати особливості дослідження «природи людини» в епоху	Кейси, презентації

		ідеологічної боротьби середнього стану з абсолютизмом і духівництвом. Мати знання щодо етичних поглядів представників епохи Нового часу і Просвітництва та вміти їх аналізувати.	
2 / 4	5.Європейська етична думка XIX ст.	Проводити аналіз основних напрямків, течій та філософських шкіл XIX ст. щодо етичної проблематики. Демонструвати специфіку етичних досліджень І.Канта та Г.В.Ф.Гегеля. Виявляти особливості етичних міркувань основних представників даного періоду: щастя як основний моральний принцип у концепції Л.Фейєрбаха; світова воля А.Шопенгауера; критика моральної свідомості Ф.Ніцше.	Тести, питання
2 / 2	6. Етична думка в Україні	Аналізувати ідею «блага» в творах мислителів Стародавньої Русі. Здійснювати синтез філософсько-етичних і релігійних ідей українського Відродження. Мати знання про етичні погляди Ф.Прокоповича, Т. Кониського, Г.Сковороди та ін. та здійснювати їхній порівняльний аналіз. Демонструвати власний погляд на філософію серця П. Юркевича, що виражає специфіку українського менталітету та на ідеї конкордизму В.Винниченка.	Кейси
2 / 2	7. Моральні цінності духовного життя	Демонструвати власну точку зору на духовне життя суспільства і проблеми морального виховання. Мати знання щодо таких проблем: сенсу життя в історії етики (основні ідеї, концепції); проблеми щастя, концепції щастя; проблеми любові та дружби у поглядах відомих мислителів давнини і сучасності (канони дружби, основні історичні типи любові). Знати та аналізувати погляди основних представників даного періоду щодо цих проблем.	Тести, питання
2 / 2	8. Основні поняття моралі	Демонструвати знання про сутність добра і зла, їхню діалектичну єдність, основні концепції добра і зла, теорії добра. Аналізувати такі проблеми: проблема походження обов'язку, свободи і відповідальності, справедливості як необхідної умови морального життя суспільства, совісті і сорому як	Кейси, питання

		показників моральності людини, гідності людини. Знати та аналізувати погляди основних представників даного періоду щодо цих проблем.	
2 / 2	9.Актуальні проблеми прикладної етики	Демонструвати власний погляд на насилля як багатоаспектний феномен, на проблему його виправдання і обґрунтування, смертну кару як один із видів насилля, евтаназію як основну проблему біоетики. Аналізувати актуальні проблеми сучасності та пропонувати шляхи їхнього подолання. Порівнювати причини тероризму впродовж історії людства.	Тести, творчі завдання
2 / 2	10. Моральна культура спілкування	Пропонувати власний погляд на цінність людського спілкування, проблему відчуження людини, брак комунікації в епоху глобалізації та пропонувати шляхи виходу з цієї кризи. Мати знання про вербальні і невербальні засоби спілкування. Демонструвати специфіку моральних якостей педагога, учня, студента.	Тести, питання
2 / 2	11. Етикет в системі моральної культури	Мати знання про особливості етикету в ту чи іншу епоху. Аналізувати еволюцію етикетних явлень, здійснювати їхній порівняльний аналіз.	Презентації, питання

Формування загальних та фахових компетенцій:

Індекс в матриці	Програмні компетентності
	Загальні компетентності
ЗК 1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК 4	Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК 6	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК 9	Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи в команді.
ЗК 11	Цінування та повага різноманітності й мультикультурності.
ЗК 12	Здатність діяти на підставі етичних міркувань (мотивів) та академічної доброчесності.
ЗК 14	Здатність до діалогу та співпраці з представниками інших професійних груп різного рівня, з експертами в інших галузях знань/видах діяльності.
ЗК 16	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

	Спеціальні (фахові) компетентності
СК 1	Усвідомлення сенсу філософії, її дисциплінарного розмаїття та місця в системі культури, її методологічної основи для аналітичної діяльності.
СК 4	Усвідомлення особливостей і місця вітчизняної інтелектуальної думки у світовій філософській традиції та її ролі в українській духовній культурі й суспільних процесах.
СК 6	Здатність здійснювати інтелектуальну, логіко-мисленнєву діяльність, спрямовану на вирішення практичних завдань.
СК 12	Здатність дотримуватися в професійній діяльності норм інтелектуальної доброчесності, професійної етики та культури.
СК 14	Здатність брати участь в інтелектуальних дискусіях на засадах діалогу, відкритості й толерантності; вміння обирати ефективну стратегію комунікативної поведінки та спілкування у процесі професійної діяльності.
СК 15	Здатність вести перемовини, розв'язувати конфліктні ситуації, використовувати набуті знання та вміння комунікувати у процесі професійної взаємодії на підприємствах (організаціях, установах).

Програмні результати навчання:

РН 1	Розуміти сенс філософії та суспільних наук, їх місце в системі культури.
РН 4	Аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної, загальногуманітарної та суспільної проблематики.
РН 8	Оперувати основними філософськими, економічними, соціологічними, політичними методами і підходами, розуміти етико-практичну значущість філософського та соціально-гуманітарного знання у здійсненні аналітичної діяльності.
РН 15	Мати навички ведення інтелектуальних дискусій на засадах діалогу, відкритості й толерантності і вирішення можливих конфліктних ситуацій та вміння планувати, організовувати й аналізувати міжособистісну взаємодію у процесі професійної комунікації.
РН 18	Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури і електронних баз та критично аналізувати, класифікувати, систематизувати й інтерпретувати її.

Основні джерела

1. Павлишин Л.Г. Етика: навч. посіб. Тернопіль, 2013.
2. Тофтул М.Г. Етика: навч. посіб. Київ, 2005.
3. Васянович Г. П. Педагогічна етика: Навчально-методичний посібник / Григорій Васянович. Львів: Норма, 2005. 344 с.
4. Дьюї Дж. Моральні принципи в освіті. Львів: Літопис, 2001. 32 с.
5. Кримський С. Б. Заклики духовності ХХІ століття: з циклу щоріч. пам'ят. лекцій ім. А. Оленської-Петришин, 2002 р. К.: Вид. дім «КМ Академія, 2003. 32 с.
6. Ліпін М. В. Освіта в модифікаціях сучасного світу: монографія. М. В. Ліпін. Київ: Київ. нац. торг. екон. ун-т, 2018. 340 с.
7. Фрейре П. Педагогіка свободи: етика, свобода і громадянська мужність. К.: Академія, 2004.
8. Чмут Т., Чайка Г. Етика ділового спілкування. К: Вікар, 2006
9. Тофтул М.Г. Етика: навч. посіб. Київ, 2005.
10. Етика: Навчальний посібник / Т.Г.Аболіна, В.В.Ефіменко, О.М.Лінчук та ін. – К., 2002.

Визначені рамки дисципліни

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-20 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування (наприклад, програма Kahoot).
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбутись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Опитування під час занять – усно	5
Модуль 1 (теми 1-6) – обговорення кейсів; тести; питання	40
Модуль 2 (теми 7-11) – тести; питання; обговорення кейсів	40
Ессе (теми 6; 11) – індивідуальна письмова робота	10
Екзамен (теми 1-11) – тести, завдання, кейси	20

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів по темах курсу

Змістовий модуль №1-406.							Змістовий модуль № 2-406.						Підсумковий контроль	Разом
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	ІНДЗ	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	Тема 11	ІНДЗ		
5	5	5	5	5	5	10	5	5	5	5	5	15	20	100

Пререквізити курсу

Ефективність засвоєння змісту дисципліни значно підвищиться, якщо бакалавр попередньо опанував такі дисципліни як: «Філософія Стародавнього Сходу», «Антична філософія».

Формат дисципліни

Формат дисципліни змішаний (blended): до очного навчання додається електронний супровід дисципліни в системі Moodle. Blended Learning – викладання курсу передбачає поєднання традиційних форм аудиторного навчання з елементами дистанційного навчання, в якому використовуються спеціальні інформаційні технології, інтерактивні елементи, онлайн-консультування тощо.